QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

Magistrat Dr. Joseph Mifsud B.A. (Legal & Int. Rel.), B.A. (Hons), M.A. (European), LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Bernard Charles Spiteri)

vs.

Joseph Portelli

Kumpilazzjoni Numru: 63/2014

Illum 4 ta' Ottubru 2016

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat **Joseph Portelli,** ta' sittin (60) sena, iben Michael u Mary nee' Buttigieg, imwieled il-Qala, Ghawdex fil-25 ta' Jannar 1954, residenti fil-fond numru 2, Triq Wied is-Simar, Qala, Ghawdex u detentur tal-karta tal-identita` bin-numru 8654(G), akkuzat talli fil-25 ta' Gunju 2014 bejn 9.00a.m. u 9.30a.m. waqt li kien f'Imgarr, Ghawdex;

1. Ikkommetta serq ta' flus kontanti u dokumenti ohra liema serq huwa aggravat bil-persuna u bil-valur, liema valur jammonta ghal aktar minn elfejn tliet mija u disgha u ghoxrin

ewro u sebgha u tletin centezmu (2,329.37) ghad-detriment tal-kumpanija Gozo Channel Ltd u/jew persuni ohra.

Rat in-nota tal-Avukat Generali (*a fol.* 117) datata 27 ta' Lulju 2015 li permezz taghha baghat lill-imputat Joseph Portelli biex jigi ggudikat minn din il-Qorti bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali kif mahsub taht:

(1) fl-Artikoli 17, 31 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(2) fl-Artikoli 261(c)(d), 267, 268, 279(b), 280(1) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(3) fl-Artikoli 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;

Rat illi, waqt l-udjenza tas-16 ta' Settembru 2015 (*a fol.* 119), gew moqrija l-Artikoli mibghuta mill-Avukat Generali fis-27 ta' Lulju 2015, u f'liema seduta l-imputat iddikjara li ma kellux oggezzjoni li l-kaz tieghu jigi trattat u deciz minn din il-Qorti bi procedura sommarja.

Rat illi din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif preseduta b'digriet datat 30 ta' Gunju 2015 moghti mis-Sinjurija Tieghu l-Prim'Imhallef.

Rat illi fis-seduta tas-7 ta' April 2016 il-Qorti tat cans lill-Prosekuzzjoni, *parte civile* u d-difiza sabiex jipprezentaw is-sottomissjonijiet taghhom bil-miktub.

Rat illi l-Prosekuzzjoni pprezentat is-sottomissjoni taghha bil-miktub fil-11 ta' Lulju 2016;

Rat illi d-difiza pprezentat is-sottomissjoni taghha bil-miktub fil-15 ta' Lulju 2016.

Rat l-atti kollha ta' dan il-procediment u d-dokumenti esebiti.

Il-Qorti tirrimarka li l-kumpanija Gozo Channel bhala l-*parte civile* f'din il-kawza ma pprezentawx nota ta' sottomissjonijiet,

għalkemm ingħataw il-fakulta' li jagħmlu dan. B'dispjaċir il-Qorti tinnota li l-kumpanija Gozo Channel mhix timxi bl-istess riga fil-każijiet li jkollha quddiem din il-Qorti. Filwaqt li f'każijiet ta' ftit ewro toħroġ bil-kanuni kollha kontra min ikun akkużat, f'dan il-każ li jirrigwarda ammont sostanzjali ta' ewro baqgħet kajma għal kollox. Il-ġustizzja m'għandux ikollha uċuħ, trid titwettaq ma' kulħadd l-istess!

Il-*fatti specie* tal-każ:

L-imputat Joseph Portelli kien impjegat bħala *ticket collector* mal-Kumpanija Gozo Channel fejn temm l-impjieg mal-istess Kumpanija f'Lulju 2014.

Il-Pulizija bdiet tinvestiga dan il-każ wara rapport li deher fil-portal **Newsbook**. Kienet il-pulizija li għamlet kuntatt mal-Kumpanija Gozo Channel dwaru għaliex ma kien sar l-ebda rapport dwar xi allegata serqa.

L-imputat kien xogħol nhar il-25 ta' Ġunju 2014 fejn kien sab pakkett flus ta' madwar €3,000 li kienu qegħdin fuq *baggage trailer* li kien qiegħed juża l-impjegat Emanuel Cremona.

Meta l-imputat sabhom mar ħbiehom fil-vettura tiegħu.

Il-flus kienu miġbura minn *ticket seller* Rosette Sillato u dawn kienu jikkonċernaw il-bejgħ li hija kienet għadha kemm għamlet tal-biljetti.

Malli nduna Emanuel Cremona li l-flus kienu naqsu, hu dlonk kien informa lil sħabu tax-xogħol b'li kien ġara. Kemm Emanuel Cremona kif ukoll Rosette Said Sillato kkonfermaw li meta ndunaw li l-flus kienu naqsu, huma għamlu tfittxija għalihom u waqt din it-tfittxija kien infurmat l-imputat Joseph Portelli b'li kien qiegħed jiġri. Waqt li kienet għaddejja t-tfittxija għal dawn il-flus u kien għadda ħin ġmielu, Joseph Portelli mar ġab il-flus minn ġewwa l-

vettura tieghu u ghaddihom lil Cremona u qallu li din kienet "cajta". L-envelope li gie mghoddi lil Cremona minn Portelli kien ghadu ssigillat kif kien.

PRELIMINARI

Livell ta' prova

Huwa principju baziku prattikat mill-Qrati taghna fil-procediment kriminali, li sabiex l-akkuzat jigi misjub hati tal-akkuza migjuba fil-konfront tieghu din ghandha tigi pruvata oltre kull dubju dettat mir-raguni.

F'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza moghtija mill-**Qorti tal-Appell Kriminali fil-5 ta' Dicembru 1997** fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Peter Ebejer**, fejn il-Qorti fakkret li l-grad ta' prova li trid tilhaq il-Prosekuzzjoni hu dak il-grad li ma jhalli ebda dubju dettat mir-raguni u mhux xi grad ta' prova li ma jhalli ebda ombra ta' dubju. Id-dubji ombra ma jistghux jitqiesu bhala dubji dettati mir-raguni. Fi kliem iehor, dak li l-gudikant irid jasal ghalih hu, li wara li jqis ic-cirkostanzi u l-provi kollha, u b'applikazzjoni tal-buon sens tieghu, ikun moralment konvint minn dak il-fatt li trid tipprova l-Prosekuzzjoni. Fil-fatt dik il-Qorti ccitat l-ispjegazzjoni moghtija minn **Lord Denning** fil-kaz ***Miller v Minister of Pension*** - 1974 - ALL Er 372 tal-espressjoni 'proof beyond a reasonable doubt.'

> *"Proof beyond a reasonable doubt does not mean proof beyond the shadow of a doubt. The law would fail to protect the community if it admitted fanciful possibilities to deflect the course of justice. If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence 'of course it is possible but not in the least probable', the case is proved beyond reasonable doubt, but nothing shall of that will suffice."*

Fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Graham Charles Ducker** (Qorti tal-Appell Kriminali - deciza fid-19 ta' Mejju, 1997) gie ritenut illi:

> *"it is true that conflicting evidence per se does not necessarily mean that whoever has to judge may not come to a conclusion of guilt. Whoever has to judge may, after consideration of all circumstances of the case, dismiss one version and accept as true the opposing one."*

Din il-Qorti taghmel ukoll referenza ghas-sentenza moghtija mill-***Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' Settembru 2002*** fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija v Martin Mark Ciappara** fejn spjegat x'jigri meta gudikant ikun rinfaccjat b'verzjonijiet konfliggenti u cioe' jistghu jigru zewg affarijiet u cioe' jew il-gudikant ikun tal-fehma li l-kaz tal-Prosekuzzjoni ma jkunx gie sodisfacentement ippruvat, u allura l-Qorti ghandha tillibera, jew jekk ikun moralment konvint li l-verzjoni korretta hija wahda u mhux l-ohra, jimxi fuq dik il-verzjoni li jaccetta u jekk dik il-verzjoni tkun timporta l-htija tal-imputat jew akkuzat, allura jiddikjara tali htija u jghaddi ghall-piena jew ghal xi provediment iehor.

<u>Apprezzament tal-provi fl-assjem</u>

Il-Qorti tissottolinea li huwa ben risaput li l-apprezzament tal-provi ghandu jsir mhux biss b'mod spezzettat u individwali izda l-provi ghandhom jigu analizzati flimkien fl-assjem taghhom sabiex wiehed jara x'inferenzi jew interpretazzjoni ragjonevoli u legali jista' jaghti lil dawk il-provi hekk interpretati. Ma tistax tinstab htija jew nuqqas ta' htija semplicement fuq analizi individwali jew separata tal-provi. Dawn ghandhom jigu kkunsidrati kemm individwalment kif ukoll komplessivament. Dan hu appuntu l-ezercizzju li sejra taghmel din il-Qorti, u cioe' li tezamina bir-reqqa kollha l-provi prodotti f'dan il-kaz.

<u>Xhieda</u>

F'din il-kawza xehdu tlettax (13)–il xhud:

L-Ispettur Bernard Charles Spiteri *(a* fol. *19 et seq.),* is-Supretendent Antonello Grech *(a* fol. *28 et seq.),* PC1058 Noel Mercieca *(a* fol. *32 et seq.),* PC1427 Oliver Micallef *(a* fol. *34 et seq.),* Warren Grech *(a* fol. *41 et seq.),* Sarah Grech *(a* fol. *50 et seq.),* Rosette Sillato Said *(a* fol. *54 et seq.),* Joe Cordina *(a* fol. *65 et seq.),* Joe Vella *(a* fol. *68 et seq.),* Emanuel Cremona *(a* fol. *72 et seq),* Max Xuereb *(a* fol. *90 et seq.),* Ino Attard *(a* fol. *113 et seq.),* l-imputat Joseph Portelli *(a* fol. *122 et seq.)*

Din il-Qorti mhijiex f'pozizzjoni vantaggjuza bhall-Qrati ohra meta tigi biex taghmel apprezzament tax-xhieda, u dan ghaliex hija ma ghexitx il-process kollu tul medda ta' zmien u ghalhekk ma semghetx ix-xhieda kollha jixhdu *viva voce* quddiemha, u ghalhekk mhix f'pozizzjoni li tezamina l-imgieba u l-komportament taghhom, stante li ma kinitx hi stess li kkonstatat x'interess seta' kellu xi xhud fid-data li xehed u jekk dak li qal kellux mis-sewwa jew le.

<u>Il-provi prodotti</u>

Il-Kumpanija Gozo Channel ma kellhiex intenzjoni li tressaq rapport lill-Pulizija dwar dan l-inċident. Skont ic-*Chairman* ta' dik il-kumpanija Joseph Cordina, kienet inżammet inkjesta interna fil-kumpannija, u l-kaz ingħalaq hemmhekk.

Kien wara li deher rapport fil-media lokali dwar dan l-inċident li l-kaz kien esternalizzat.

Ix-xhud **<u>Joseph Cordina</u>** spjega li:

"ovvjament ċajta goffa u jien deherli li dan kellu jkun każ intern ta' dixxiplina interna. Jien ma naħsibx li dan kien każ li fih tidħol il-pulizija. Instab kollox kif kien; il-pakkett ma ntmessx u jiġifieri ok kienet ċajta goffa".

Bir-rispett kollu lejn ic-Chairman tal-Kumpanija fejn jidhlu reati kriminali u l-ingredjenti li jsawruhom mhux kompitu tieghu li jiddeciedi. Il-Qorti diga' ghamlet ir-rimarki taghha dwar l-atteggjament tal-Kumpanija Gozo Channel f'kazijiet varji li kellha quddiemha din il-Qorti meta mqabbla ma' dan il-kaz.

Is-**Supretendent Antonello Grech** xehed li l-inċident seħħ fil-25 ta' Ġunju 2014; imma l-Pulizija saru jafu bih biss fid-9 ta' Lulju għaliex deher artikolu fuq *Newsbook*.

L-i**Spettur Bernard Spiteri** spjega li l-envelope "għosfor għal xi ħin, madwar sagħtejn jew naqra aktar; u mbagħad ġie ritornat aktar tard minn ċertu Joseph Portelli" u spjega li "minn ġo dan il-basket ma naqas xejn."

Ix-xhud **Emanuel Cremona** jgħid li l-*envelope* ġie ritornat lilu: "kien ġol-garaxx hemm minn fejn kelli l-*baggage trailer* u hu qalli "hawn ara, waqagħlek, ġbartulek jien; Allaħares ma kontx jiena; eqq kienet ċajta" Jien ħadtha bħala ċajta."

Rosette Said Sillato xehdet li waqt li kienet għaddejja t-tfittxija l-imputat kien qalilha: "inti biex qiegħda tinkwieta?! Mhux għand Leli kienu dawn il-flus."

Ix-xhud **Sara Grech** fuq mistoqsija tal-avukat difensur: "ara sinjura ngħid sewwa li fil-fatt il-flus mhux instabu imma ġabhom Joseph Portelli", ix-xhud wieġbet: "iva, iva". L-avukat staqsiha "ġabhom minn jeddu?" hija rrepetiet: "ġabhom; tahom lil Emanuel Cremona."

Ix-xhud **<u>Joe Vella</u>** jgħid li l-*envelope* ġie ritornat wara li huwa kien informa lill-*management*, li ra lil Joseph Portelli fuq il-*cameras*.

L-imputat **<u>Joseph Portelli</u>** fil-verzjoni li ta lill-Ispettur u dak li xehed f'dawn il-proceduri spjega li "jien kont se neħodlu l-flus biex nagħtih qata'. Xħin rajtu għadu ma ġiex jien qbadt il-borża u tfajtha ġo ħobbi." ... wara li ħallihom għal ċertu ħin ifittxu u dan kien iddeċieda illi ... jerga' jirritornah lura lil Leli Cremona .. kien għamel hekk b'ċajta.

<u>Provi ċirkostanzjali</u>

Illi fil-kawża fl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs. Abdellah Berrad et</u>** deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fid-19 ta' Mejju 2014 ingħad is-segwenti:

> "Huwa minnu wkoll kif rapportat aktar 'il fuq li fl-Artikolu 638(2) tal-Kapitolu 9 ix-xhieda ta' xhud wiehed biss, jekk emnut minn min ghandu jiggudika fuq il-fatt hija bizzejjed biex taghmel prova shiha u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt gie ppruvat minn zewg xhieda jew aktar. Ghalhekk jispetta lill-Qorti tara liema hija l-aktar xhieda kredibbli u vero simili fic-cirkostanzi u dan a bazi tal-possibilta'. Huwa veru wkoll li l-Qorti ghandha tqis provi cirkostanzjali jew indizzjarji sabiex tara jekk hemmx irbit bejn l-imputat u l-allegat reat. Dan qed jinghad ghaliex ghalkemm huwa veru li fil-kamp penali l-provi indizzjarji hafna drabi huma aktar importanti mill-provi diretti, pero' hu veru wkoll li provi indizzjarji jridu jigu ezaminati b'aktar attenzjoni sabiex il-Gudikant jaccerta ruhu li huma univoci.
>
> Fil-fatt il-Qorti hawnhekk taghmel riferenza ghal sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-hmistax (15) ta'

Gunju, 1998 fil-kawza fl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs. Jason Lee Borg et.</u>**, fejn kien gie ritenut li provi jew indizzji cirkostanzjali ghandhom ikunu univoci, cioé mhux ambigwi. Ghandhom ikunu indizzji evidenti li jorbtu lill-akkuzat mar-reat u hadd iktar, anzi l-akkuzat biss, li hu l-hati u l-provi li jigu mressqa, ikunu kompatibbli mal-prezunzjoni tal-innocenza tieghu. Illi ghalhekk huwa importanti fl-isfond ta' dan il-kaz li jigi ppruvat li kien l-imputat biss li ghamel dak li gie akkuzat bih u ghalhekk il-Qorti sejra tikkunsidra kwalunkwe prova possibilment cirkostanzjali li tista' torbot lill-imputat b'mod univoku bir-reati addebitati lilu. Fil-fatt kif gie ritenut fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sitta (6) ta' Mejju, 1961 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Carmelo Busuttil**: *"Il-prova indizzjarja ta' spiss hija l-ahjar prova talvolta hija tali li tipprova fatt bi precizjoni matematika".*

Illi huwa veru li fil-kamp penali, il-provi ndizzjarji hafna drabi huma aktar importanti mill-provi diretti. Hu veru wkoll li l-provi ndizzjarji jridu jigu ezaminati b'aktar attenzjoni sabiex wiehed jaccerta ruhu li huma univoci.

Archbold fil-ktieb tieghu **Criminal Practice** (1997 Edition Para. 10-3) b'riferenza ghal dak li qal Lord Normand fil-kaz Teper vs. R (1952) jghid:

> *"Circumstantial evidence is receivable in Criminal as well as in Civil cases; and indeed, the necessity of admitting such evidence is more obvious in the former than in the latter; for in criminal cases, the possibility of proving the matter charged by the direct and positive testimony of eye witnesses or by conclusive documents much more than in civil cases; and where such testimony is not available. The Jury is permitted to infer the facts proved other facts necessary to complete*

the elements of guilt or establish innocence. It must always be narrowly examined, if only because evidence of this kind may be fabricated to cast suspicion on another [...]. It is also necessary before drawing the inference of the accused's guilt from circumstantial evidence to be sure that there is no other co-existing circumstance which would weaken or destroy the inference".

Illi din hija eżattament il-pożizzjoni hawn Malta, kif fil-fatt ġiet konfermata b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar id-disgħa (9) ta' Jannar 1998 fil-kawża fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Emanuel Seisun**.

Il-Qorti tgħid li provi ċirkostanzjali huma bħall-katina li tintrabat minn tarf għal tarf, b'sensiela ta' għoqiedi li jaqblu ma' xulxin u li flimkien iwasslu fl-istess direzzjoni.

KUNSIDERAZZJONIJIET LEGALI

Illi l-imputat jinsab akkuzat b'imputazzjonijiet bir-reat ta' serq, bil-kwalifiki, bil-valur u bil-persuna.

L-Imputazzjoni
(Artikoli 261(c)(d), 267, 268, 279(b), 280(1) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta):

Definizzjoni ta' serq

Illi l-Qorti taghmel referenza ghad-decizjoni fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Anthony Borg Inguanez** moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-26 ta' Awwissu 1998 fejn inghad is-segwenti:

"L-Ewwel Qorti korrettement irriteniet li d-definizzjoni ta' serq komunement abbraccjata fil-gurisprudenza taghna hi dik tal-Carrara u cioé:

"La contrettazione [...] dolosa della cosa altrui, fatta "invite dominio", con animo di farne lucro".
(ara **Il-Pulizija vs. Carmelo Felice**, 10/1/42, **Il-Pulizija vs. Pawlu Scicluna et**, 9/12/44, it-tnejn Appelli Kriminali).

Izda din id-definizzjoni hi wkoll suggetta ghall-interpretazzjoni dottrinali u gurisprudenzjali. Kif jispjega l-Manzini b'referenza ghad-definizzjoni ta' serq moghtija fl-Artikolu 624 tal-*Codice Rocco*:

"Obiettivament, possono essere "altrui" soltanto quelle cose che costituiscono attualmente oggetto di proprietà o di altro diritto reale. Soggettivamente, e nel senso della nozione del furto, è "altrui" la cosa che è in proprietà e in possesso di una persona diversa da quella che se ne impossessa, e parimenti la cosa che, pur essendo in proprietà di chi sottraendola se ne impossessa, si trova, di diritto o di fatto, nel potere d'altri che abbia facoltà di usarne o di disporne altrimenti. In questo senso una cosa può essere contemporaneamente propria ed altrui" (Manzini, V., Trattato di Diritto Penale Italiano (Nuvolone, P. e Pisapia G.D., ed.), UTET, 1984, Vol. IX, para. 3229)".

Serq ikkwalifikat bil-valur

Dwar l-aggravju tal-valur il-Qorti taghmel referenza ghal dak li tiddisponi l-ligi u cioe' l-Artikolu 267 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta li jiddisponi s-segwenti:-

"Is-serq huwa kkwalifikat bil-"valur", meta l-hagà misruqa tkun tiswa aktar minn mitejn u tnejn u tletin ewro u erbgha u disghin ċentezmu (232.94)".

Illi, tenut kont ta' dak li ghadu kemm inghad hawn fuq maghdud mal-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni, jirrizulta li l-aggravju tal-valur fl-imputazzjoni migjuba fil-konfront tal-imputat jekk tinstab htija jirrizulta ghaliex il-flus misruqa huwa aktar minn "*mitejn u tnejn u tletin ewro u erbgha u disghin ċentezimu (232.94)*".

<u>Serq ikkwalifikat bil-persuna</u>

Dwar l-aggravju tal-persuna l-Qorti taghmel referenza ghal dak li tiddisponi l-ligi u cioe' l-Artikolu 268 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta li jiddisponi s-segwenti:-

> *Is-serq huwa kkwalifikat bil-"persuna" -*
>
> *(a) meta jsir, f'kull lok li jkun, mis-seftur bi ħsara tas-sid, jew bi ħsara ta' barrani, jekk biex jagħmel is-serq tkun swietlu ta' għajnuna l-kwalità vera jew falza ta' seftur;*
> *(b) meta jsir mill-mistieden jew minn xi ħadd tal-familja tiegħu, fid-dar fejn ikun milqugħ bħala mistieden, jew, taħt l-istess ċirkostanzi, minn min jistieden jew minn xi ħadd tal-familja tiegħu, bi ħsara tal-mistieden jew ta' xi ħadd tal-familja tiegħu;*
> *(ċ) meta jsir minn lukandier, tvernar, driver ta' vettura, barklor jew minn wieħed li jagħmel flokhom, jew minn sefturi jew impjegati oħra tagħhom, fil-lukanda, tverna, vettura, jew dgħajsa, fejn dan il-lukandier, tvernar, driver jew barklor ikun jaħdem jew iqabbad lil min jaħdem is-snajja hawn fuq imsemmija inkella jagħmel jew iqabbad lil min jagħmel xi wieħed minn dawk ix-xogħlijiet; u wkoll meta jsir f'dawn l-istess postijiet, minn min ikun ħa alloġġ jew post, jew minn min ikun fada ħwejġu hemmhekk;*
> *(d) meta jsir minn apprentist, kumpann fix-xogħol, ħaddiem, professur, artista, suldat, baħri jew impjegat ieħor, fid-dar, fil-*

ħanut, fl-uffiċċju, fil-kwartier, fuq il-bastiment, jew f'post ieħor li fih ikun daħal minħabba s-sengħa, professjoni jew impieg tiegħu.

Tenut kont ta' dak li ghadu kemm inghad hawn fuq maghdud mal-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni, l-aggravju tal-persuna fl-imputazzjoni migjuba fil-konfront tal-imputat Joseph Portelli jekk tinstab htija fil-konfront tieghu jirrizulta ghaliex huwa kien impjegat tal-Kumpanija Gozo Channel meta sehh il-kaz.

Ikkunsidrat:

Provi mressqa mill-Prosekuzzjoni kif diga' ntqal aktar 'il fuq fil-preliminari, jistghu jkunu diretti jew indiretti ossia indizzjarji. M'ghandu jkun hemm l-ebda dubju li provi indizzjarji wahedhom ukoll jistghu jkunu sufficjenti biex tinstab htija ghaliex hafna drabi fil-kamp penali l-provi indizzjarji huma aktar importanti mill-provi diretti. Izda hu veru wkoll li l-provi indizzjari jridu jigu ezaminati b'aktar attenzjoni sabiex wiehed jaccerta ruhu li huma univoci[1].

Illi l-Qorti tal-Appell Kriminali, in tema ta' provi indizzjarji rriaffermat diversi drabi l-principju li *circumstantial evidence is often the best. It is evidence of surrounding circumstances which by the undersigned coincidences is capable of proving a proposition with the accuracy of mathematics*[2].

Illi f'dan ir-rigward pero' huwa importanti wkoll dak li precizat l-istess Qorti tal-Appell li qalet *It is also necessary before drawing the inference of the accused's guilt from circumstantial evidence to be sure that there are no other coexisting circumstances which would weaken or destroy the inference*[3].

[1] **Pulizija vs Emanuel Seisun** Appell Kriminali deciz 09.08.1998.
[2] **R vs Taylor** 21 CRIM App R 21
[3] **Pulizija vs Dawood Sayed Dawood Abd el Kaader** deciza 09/06/1998 b'referenza ghal dak li qal Lord Normand fil-kawza fl-ismijiet '**Teper v The Queen**' [1952]AC 480, 489

Illi aktar minn hekk huwa ben stabbilit ukoll li biex provi indizzjarji jwasslu ghar-reat iridu jkunu univoci, cioe` mhux ambigwi; iridu jkunu indizzji evidenti li jorbtu lill-akkuzat u lil hadd aktar mar-reat[4].

F'kull kaz pero', stante li din hija Qorti ta' Gudikatura Kriminali hija marbuta bit-termini tal-imputazzjoni. Aktar minn hekk quddiemha huwa dmir tal-Prosekuzzjoni li tipprova l-kaz tagħha skont kif proferit fl-imputazzjoni kontestata sal-grad ta' konvinciment morali u sufficjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raguni. Mill-banda l-oħra jekk id-Difiza tagħzel li tressaq xi provi jew sottomissjonijiet, huwa bizzejjed għad-Difiza li tikkonvinci lill-Qorti bit-tezi tagħha fuq bazi ta' konvinciment morali li jistrieħ fuq bilanc ta' probabilita' u f'kaz li dan iseħħ, u l-Qorti ma tħosshiex moralment konvinta li l-Prosekuzzjoni laħqet il-grad ta' prova rikjesta minnha, allura l-Qorti trid tillibera lill-imputat/jew imputati.

Dawn huwa principji kardinali li jsawru l-procediment penali Malti. Jogħgbuna jew ma jogħgbuniex, dawn huma wħud mir-regoli bazilari li jistrieħ fuqhom il-procediment penali Malti.

Din il-Qorti ma tistax tieqaf hawnhekk. Hija marbuta li tiggudika dan il-kaz skont l-akkuzi li jkunu gew magħmula mill-Prosekuzzjoni kontra l-imputati u ma tistax tbiddel hi bis-setgħa tagħha stess il-parametri tal-kawza intrapriza mill-Prosekuzzjoni.

<u>Prezunzjoni tal-innocenza</u>

Ir-rizultat huwa li fi proceduri penali l-onus ta' prova tistrieh fuq il-Prosekuzzjoni matul il-kumpilazzjoni kollha, bhala regola generali

[4] **Pulizija vs Jason Lee Borg et.** Appell Kriminali deciza 15.06.1998

u hija l-eccezzjoni li d-difiza trid tipprova xi haga, bhal perezempju d-difiza tal-insanita'.

Huwa principju fundamentali fi proceduri penali li persuna akkuzata hija prezunta innocenti sakemm ippruvata hatja, u dan ai termini tal-Artikolu 40 Subinciz 5 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, li jiddisponi is-segwenti:

> "*every person who is charged with a criminal offence shall be presumed to be innocent until he is proved or has pleaded guilty...*"

Dan il-principju gie wkoll sanat fis-sentenza moghtija minn Sir Augustus Bartolo fl-ismijiet **'Il-Pulizija v Michele Borg et'** (deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar it-13 ta' Mejju, 1936) fejn intqal:

> "*illi skont il-principju u s-sistema tal-ligi u procedura penali taghna mfassla fuq dak tal-Ingilterra u li huma strettament d'ordine pubblico; 'the accused is presumed innocent until proved guilty.'* "

U issa ghalhekk wiehed jistaqsi xi tfisser verament prezunzjoni tal-innocenza? Din tfisser li l-akkuzat ma jrid jipprova xejn dwar l-innocenza tieghu - hija l-Prosekuzzjoni li trid tipprova l-htija tieghu. Ghalhekk peress li hija l-Prosekuzzjoni li allegat il-htija tal-imputat, l-onus generali tal-prova, u cioe' tal-prova tal-htija, tistrieh fuq il-Prosekuzzjoni, li ghandha ghalhekk tipprova kull element tar-reat partikolari sabiex tasal ghal din l-istess konkluzjoni.

Il-Prosekuzzjoni trid tipprova l-kaz taghha *beyond a reasonable doubt*, li tipprova kaz dettat bla dubju dettat mir-raguni, li tfisser li l-grad ta' buon sens jew ghaqal li jwassal gudikant sabiex jaqbel mat-tezi taghha u cioe' tal-Prosekuzzjoni.

L-obbligu li tipprova l-htija tal-akkuzat irid ikun assolut, oltre kull dubju dettat mir-raguni u f'kaz li jkun hemm xi dubju ragjonevoli, il-Prosekuzzjoni tigi kunsidrata li ma ppruvatx il-kaz taghha ta' htija u ghalhekk il-Qorti hija obbligata li tillibera.

Mill-provi rrizulta li l-*enevelope* tal-flus ttiehed minn postu u gie mohbi fil-vettura ta' Portelli. L-imputat ma kellu l-ebda raguni ghalfejn jiehu l-flus u jpoggihom gol-vettura privata tieghu stess. Lanqas ma' ghamel sew meta ra' lil shabu qeghdin ifittxu l-flus, ghadda l-hin u hu baqa' sieket u ma tkellemx li l-flus kienu qeghdin ghandu.

Mill-provi rrizulta li l-enevelope baqa' ssigillat kif kien.

Anke jekk dan hu veru dak li dejjem sostna Joseph Portelli li din kienet cajta, l-azzjoni tieghu tibqa' wahda mhux gustifikata.

<u>**Konsiderazzjonijiet tal-Qorti dwar in-nuqqas ta' intenzjoni**</u>

Il-punt ewlieni mqajjem mid-difiża huwa dwar in-nuqqas ta' intenzjoni li l-imputat kellu li jisraq.

Skond in-Noti tal-Professur Sir Anthony Mamo, 'il-*contractatio* għandu jkun frawdolenti'. Dan ifisser:

> **'The abstraction or taking must be with the consciousness of abstracting or taking the property of others. Any honest mistake will negative this ingredient as where the taker believes the thing to have been abandoned or that it is his own. It would appear that any such mistake excludes theft even if it is incurred through negligence. As Carrara says: 'Non puo' concepirsi la figura giuridica di un furto colposo. (loc.cit 2023).'[5]**

[5] Mamo Anthony Professor Notes on Criminal Law Part II paġina 279.

L-Antolisei jimxi fuq l-istess linji:

> 'Secondo le regole generali il dolo non sussiste se l'agente erroneamente credeva che la cosa fosse propria o che il possessore avesse assentito all'asportazione.'[6]

Il-Qorti taghmel referenza ghad-decizjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali '**Il-Pulizija (Spettur Pio Pisani) versus Dennis Sghendo u Brian Vella'**[7] fis-6 ta' Jannar, 2000 mogħtija mill-Imħallef Vincent Degaetano fil-Qorti fejn hemm referenza għall-kaz '**Il-Pulizija versus Lorenzo Depares et**' fejn l-Imhallef Augustus Bartolo uza dawn il-kliem:

> **'L-imputati ma kellhom l-ebda ħsieb li kienu qed jagħmlu xi ħaġa ħażina jew kontra l-Liġi, u anqas u anqas li kienu qed jisirqu ħwejjeġ ħadd ieħor; u għalhekk f'dan il-każ tonqos mhux biss il-fehma li tisraq (l-*animus furandi*) li huwa meħtieġ biex wieħed ikun ħati ta' serq, iżda l-istess fehma ta' ħażen (*dolo generico*) li mingħajru ma jistax ikun hemm l-ebda delitt skond il-Liġi.'**

Fl-istess sentenza l-Imhallef Degaetano jellabora dwar l-eccezzjoni li kienu qajmu l-imputati Dennis Sghendo u Brian Vella li fis-sens li huma genwinament hasbu li dawk l-oggetti li hadu kienu abbandunati u li ghalhekk setghu johduhom.

> "Fi kliem iehor, huma jikkontendu li f'dan il-kaz kien nieqes l-element formali rikjest sabiex ikun hemm ir-reat tas-serq u dan minhabba dak li hu essenzjalment zball ta' fatt (*mistake of fact*). Dan il-punt gie tratatt f'diversi sentenzi tal-qrati taghna, inkluzi anke sentenzi recenti ta' din il-Qorti (ara, fost ohrajn, ***Il-Pulizija***

[6] Antolisei F. Manuale di Diritto Penale (1989) Parte Speciale 1 page 254

[7] Appell Kriminali Inferjuri Nru. 67/99 Il-kaz kien jittratta t-tehid ta' saqqijiet u armarji li hasbu li kienu abbandunati minn sidhom ghaliex il-post *camping site* ex zmien is-Servizzi Inglizi f'Ghajn Tuffieha kien zdingat u ma kienx qieghed jintuza.

> ***v. Lorenzo Depares et.***, Qorti Kriminali, 16/1/35, Kollezz. Deciz. Vol. XXIX.iv.417; ***Il-Pulizija v. Alfred Camilleri***, App. Krim. 20/9/96; ***Il-Pulizija v. Carmel Debono***, App. Krim. 1/11/96). Issa, huwa principju pacifiku fil-gurisprudenza tal-Qrati ta' Gustizzja Kriminali taghna li min jiehu pussess ta' oggett li jsib f'xi lok taht cirkostanzi li juru li dak l-oggett jappartjeni lil xi hadd u ma giex abbadunat minn sidu jikkommetti serq (***Il-Maesta` Tieghu ir-Re v. Guzeppi Scicluna et.***, Qorti Kriminali, 11/3/43; ara wkoll Harding, W., *Recent Criminal Cases Annotated* (Malta), 1943, para. 17). Mill-banda l-ohra, jekk persuna genwinament temmen li l-oggett li qed tiehu pussess tieghu kien gie abbandunat minn sidu jew li hu *res nullius*, allura jigi nieqes l-element formali tar-reat tas-serq. Fi kliem Sir Anthony Mamo: "Any honest mistake will negative this ingredient [that the "contrectatio" must be fraudulent[8]], as where the taker believes the thing to have been abandoned or that it is his own" (*Criminal Law Notes* – II Year – p. 301). Naturalment, biex qorti tasal ghall-konkluzzjoni li tali zball kien wiehed genwin trid tkun ukoll sodisfatta li dak l-izball kien wiehed ragjonevoli fl-isfond tac-cirkostanzi kollha tal-kaz."

Fil-kaz odjern, a tempo vergine, l-*envelope* kien thalla minn haddiem iehor u l-imputat hadu u hallieh fil-vettura privata tieghu. Il-flus kienu diga' ritornati ferm qabel ma l-Pulizija saru jafu bil-kaz. Kemm mad-dirigenti tal-Gozo Channel kif ukoll mal-Pulizija l-imputat stqarr li dak li ghamel kien ghamlu biex jaghmel "cajta".

Il-Qorti qabblet it-teorija dwar is-serq esposta aktar 'il fuq u wiżnet dak li nghad li gara u x-xhieda li nstemghu f'dan il-kaz. F'dan il-kaz l-*envelope* ma kienx abbandunat jew mitluf. Jekk l-imputat hass li min hallieh hemm zbalja u ried jaghmillu cajta biex jurih il-konsegwenzi li jkun hemm jekk ihalli *envelope* b'ammont ta' flus *unattended*, kellu l-envelope jghaddih lill-*management* jew lis-superjur immedjat tieghu u mhux jiehdu fil-karrozza tieghu.

[8] Il-kelma "fraudulent" hawn qed tintuza fis-sens ta' "dolozament" fil-kuntest tad-definizzjoni tas-serq tal-Carrara.

Fil-fehma tal-Qorti l-imputat ipprova jaghti l-impressjoni li hu ma kellu ebda intenzjoni li jisraq u dan għamlu fi stadju bikri hafna. Ghalkemm l-istqarrija u x-xhieda tieghu f'dawn il-proceduri tinħass ġenwina il-Qorti taghmel referenza ghal dak li jghid l-**Archbold Magistrates Court Criminal Practice 2017**[9] meta jitkellem dwar *mistake of law*:

> **<u>An honest and reasonable belief that an action is not criminal is no defence, though it may afford considerable mitigation</u>:** *Johnson v. Youden* [1950] K.B. 544 at 546. (Enfasi tal-Qorti).
>
> A mistake as to the civil law may have the effect of negativing *mens rea*. For example section 2(1)(a) of the Theft Act 1968 provides that a person's conduct will not be regarded as dishonest if he appropriates the property in the belief that he has in the law the right to deprive the other of it, on behalf of himself or of a third person.

Il-Qorti hi tal-fehma li meta l-*enevelope* tal-flus ittiehed minn postu u gie mohbi fil-vettura tal-imputat, dak il-hin kien twettaq is-serq. L-imputat ma kellu l-ebda raguni ghalfejn jiehu l-flus u jpoggihom gol-vettura privata tieghu stess.

Ikkunsidrat:

<u>Kunsiderazzjonijiet dwar il-piena</u>

Illi in linea generali jibda biex jinghad li:

> *Il-piena m'ghandhiex isservi bhala xi forma ta' vendikazzjoni tas-socjeta` fil-konfront tal-hati. Il-piena ghandha diversi skopijiet.*

[9] Ippubblikat minn Sweet and Maxwell f'Awwissu 2016, pg. 754, para 12-95

Wiehed minnhom huwa sabiex jigi ripristinat it-tessut socjali li jkun gie mcarrat bl-ghemil kriminali ta' dak li jkun. Taht dan l-aspett jassumu importanza, fost affarijiet ohra, kemm ir-rizarciment tad-dannu da parti tal-hati kif ukoll ir-riforma tal-istess hati. Skop iehor tal-piena huwa dak li tigi protetta s-socjeta`. Dan l-iskop jitwettaq kemm billi fil-kaz ta' persuni li b'ghemilhom juru li huma ta' minaccja ghas-socjeta` dawn jinzammu inkarcerati u ghalhekk barra mic-cirkolazzjoni, kif ukoll billi, fil-kaz ta' reati gravi, is-sentenza tibghat messagg car li jservi ta' deterrent generali. Il-Qrati ta' gustizzja kriminali dejjem iridu jippruvaw isibu l-bilanc gust bejn dawn u diversi skopijiet ohra tal-piena.[10]

Illi c-cirkostanzi ta' kull kaz huma partikolari ghal dak il-kaz u normalment ivarjaw radikalment mic-cirkostanzi ta' kull kaz iehor. Huwa impossibbli ghal-legislatur li jipprevedi dawn ic-cirkostanzi kollha u, a priori, jistabilixxi (ghal kull reat) piena specifika ghal kull sensiela ta' cirkostanzi differenti li fihom jista' jitwettaq dak l-istess reat.

Illi huwa propju ghalhekk illi ghal kull reat il-Ligi ma tistipulax piena fissa imma tistipula minimu u massimu; jispetta lill-Qorti biex fid-diskrezzjoni taghha, u entro dawk il-parametri, teroga dik il-piena permezz ta' liema, skont ic-cirkostanzi ta' kull kaz, tipprova ssib dak il-bilanc gust bejn id-diversi skopijiet li ghandhom jintlahqu.

Illi dwar il-varji modi kif il-Qorti tista' tittratta ma' persuna misjuba hatja ta' xi reat u x'evalwazzjoni ghandha ssir biex jigi stabbilit liema minn dawn il-modi jservi l-aktar lill-gustizzja, kellha l-opportunita tippronunzja ruhha l-Qorti tal-Appell Kriminali. Fis-sentenza moghtija fil-kawza Il-**Pulizija vs Maurice Agius**[11] dik il-Qorti qalet hekk:

---

[10] Ref Ir-**Repubblika ta' Malta vs Rene sive Nazzareno Micallef**: Appell Kriminali deciz 28.11.2006.
[11] Deciza fit-13 ta' Novembru 2009.

Huwa car...., li l-ewwel haga li qorti trid tiddeciedi hi jekk il-kaz jimmeritax piena ta' prigunerija, b'mod li jigu eskluzi (jekk kienu talvolta applikabbli u mhux aprioristikament eskluzi mill-ligi stess) mizuri bhal ordinijiet maghmula taht l-Att dwar il-Probation jew multa. Jekk jigi stabbilit, tenut kont tac-cirkostanzi kollha, li l-kaz kien jimmerita prigunerija, il-gudikant irid jghaddi ghat-tieni stadju, u cioe` biex jiddetermina t-tul ta' tali prigunerija. Hawn ukoll il-gudikant ma jridx joqghod ihares lejn is-subartikolu (1) tal-Artikolu 28A u jipprova jara kif ibaxxi l-piena biex igibha ma teccedix is-sentejn. Il-piena ta' prigunerija trid tkun dik il-piena li oggettivament taghmel ghall-kaz, indipendentement minn jekk tkunx tista' tigi sospiza o meno. Huwa biss jekk il-piena hekk oggettivament stabbilita ma tkunx ta' aktar minn sentejn prigunerija li l-gudikant jghaddi ghat-tielet stadju, u cioe` biex jikkunsidra jekk ghandux jissospendi o meno tali piena (ghal perijodu ta' mhux anqas minn sena u mhux izjed minn erba' snin). Huwa evidenti li l-ewwel haga li trid issir f'dana t-tielet stadju hi li wiehed jara jekk hemmx xi ostakolu statutorju ghal tali sospensjoni ....; jekk ma hemmx tali ostakoli, allura, u allura biss, tqum il-kwistjoni ta' jekk il-piena ta' prigunerija ghandhiex tigi sospiza u, jekk ikun jidhrilha li l-kaz ikun wiehed li fih sentenza ta' prigunerija ghandha tigi sospiza, x'ghandu jkun il-perjodu operattiv taghha (cioe` ghal kemm zmien tibqa' hekk sospiza fuq ras il-hati).

Il-Qorti fid-decizjoni taghha ser titratta mal-imputat skont dak li jipprovdi l-**Att tal-Probation** (Kap 446) u dan anke wara li qieset dak li qalet il-prosekuzzjoni fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha li "*il-prosekuzzjoni hija tal-umli fehma li jekk ha tinsab htija fl-imputat, l-piena imposta m'ghandhiex tkun sentenza effettiva ta' prigunerija, tenut li l-ammont rega' gie ritornat dakinhar stess minghajr ma kien miftuh l-envelope*".

Hadd m'ghandu jistenna lil din il-Qorti li tkun ATM (*automated banking machine*) li taghfsilha l-buttuna u taghtik id-decizjoni li trid. Din il-Qorti filwaqt li tibbaza d-decizjonijiet taghha fuq dak li tipprovdi l-ligi, tiddeciedi fuq il-provi migjuba fil-process u jekk tinstab htija tara li timxi mal-parametri dwar il-pieni li tipprovdi l-ligi. Tara wkoll li tuza l-ghodod kollha li jipprovdilha l-legislatur biex persuna kemm jista' jkun tinghata direzzjoni f'hajjitha.

Il-Prim Imhallef Emeritus Vincent Degaetano fis-sentenza **Pulizija v. Maurice Agius** jikkwota lil Lord Justice Lawton fil-kawza **R v. Sargeant**[12] dwar dan:

> *"Society, through the courts, must show its abhorrence of particular types of crime, and the only way in which the courts can show this is by the sentences they pass. The courts do not have to reflect public opinion. On the other hand they must disregard it.* ***Perhaps the main duty of the court is to lead public opinion*** (enfasi ta' din il-Qorti).

L-imputat illum huwa irtirat u tenut kont ta' dak li nghad hawn fuq, il-Qorti hija tal-fehma li ghandha tikkunsidra piena alternattiva ghal dik ta' prigunerija. L-imputat Joseph Portelli se jigi ordnat jaghmel xoghol komunitarju, liema piena tkun aktar gusta u ekwa minn dik ta' prigunerija.

DECIDE:

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti wara li rat l-Artikoli tal-Ligi ndikati mill-Avukat Generali fin-Nota tieghu datata 27 ta' Lulju 2015 b'mod partikolari Artikoli 17, 31, 261(c)(d), 267, 268, 279(b), 280(1) u 533

[12] R v. Sargeant (1974) 60 Cr. App. R. 74

tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, issib lill-imputat Joseph Portelli hati tal-imputazzjoni addebitata fil-konfront tieghu izda bl-applikazzjoni tal-artikolu 11 tal-Kap 446 tqieghed lil Joseph Portelli taht Ordni ta' Servizz fil-Komunita` billi jaghmel xoghol bla hlas ghall-hamsin (50) siegha f'dak il-post u skond l-arrangamenti li jsiru mid-Direttur tas-Servizzi tal-Probation u Parole, u bil-kundizzjonijiet kollha l-ohra msemmija fid-digriet anness.

Din l-ordni qed isir wara li l-Qorti spjegat lill-hati fi kliem car l-import ta' din l-ordni u qaltlu x'inhuma l-konsegwenzi jekk huwa ma' joqghodx ghall-kundizzjonijiet ta' din l-ordni u accertat ruhha li l-istess hati accetta li joqghod ghall-kundizzjonijiet ta' din l-ordni.

Il-Qorti tordna notifika ta' din is-sentenza lid-Direttur tal-Ufficcju tal-Probation u Parole.

Stante illi l-imputat instab hati tal-imputazzjoni migjuba kontrieh, il-Qorti tilqa' t-talba tal-Prosekuzzjoni ai termini tal-Artikolu 533 tal-Kap. 9 tal- Ligijiet ta' Malta ghall-hlas tal-espert mahtur f'dawn il-proceduri u tikkundanna lil Joseph Portelli biex ihallas mija u tnejn u hamsin ewro (€152) u dan fi zmien gimgha mil-lum.

Dr. Joseph Mifsud
Magistrat